

Tre ud af ti har lavt kulturforbrug

Af Agnes Tassy, Claus Werner Andersen, Anne Vinkel Hansen, Sose Hakhverdyan og Anne Kaag Andersen

Alle bruger kultur, men der er stor forskel på hvilken og hvor meget: Nogle går på museer og i teater, mens andre ser sport på tv, spiller computerspil eller læser en bog.

I denne analyse opdeles Danmarks befolkning fra 16 år og op i fem grupper med forskellige kulturvaner på basis af data fra Kulturvaneundersøgelsen, og det undersøges hvem, der indgår i grupperne: *Bredt kulturforbrug*, *Lavt kulturforbrug*, *Scenekunst og livesport*, *Museer og billedkunst* samt *Bibliotek*.

Analysens hovedkonklusioner:

- 16 pct. af befolkningen har et *Bredt kulturforbrug* og forbruger stort set alle typer kultur mere end befolkningen generelt. Personer med videregående uddannelser er stærkt overrepræsenterede, mens personer med grundskole som højest fuldførte uddannelse er underrepræsenterede. Der er en klar overvægt af personer med bopæl i hovedstaden og tydelig overrepræsentation af kvinder.
- 28 pct. af befolkningen har et *Lavt kulturforbrug*, da de forbruger mindre af alle typer kultur sammenlignet med befolkningen generelt. Personer med grundskole som højest fuldførte uddannelse er stærkt overrepræsenterede i gruppen, mens personer med videregående uddannelse er underrepræsenterede. Bopæl i en landkommune og alder på 65 år eller mere er også karakteristisk for gruppen.
- 22 pct. af befolkningen indgår i gruppen *Scenekunst og livesport*, som er karakteriseret ved et forholdsvis højt forbrug af scenekunst både hjemmefra og uden for hjemmet og ved oftere at være tilskuere til live sport. Scenekunst er i denne analyse defineret bredt og omfatter både klassisk teater, standup, revy mv. Kendetegnen for gruppen er, at mænd er svag overrepræsenterede, men ellers ligner personerne i gruppen i høj grad befolkningen som helhed.
- 12 pct. af befolkningen tilhører gruppen *Museer og billedkunst*, hvor personerne i høj grad opsøger billedkunst og går på museum. I gruppen er der forholdsvis mange fra 55 år og op, og bopæl i hovedstads – og storbykommuner forekommer også hyppigere.
- 22 pct. af befolkningen skiller sig ud ved en større brug af *Bibliotek*, samt større interesse for litteratur. Der er en overvægt af personer med videregående uddannelse og relativt mange under 55 år.

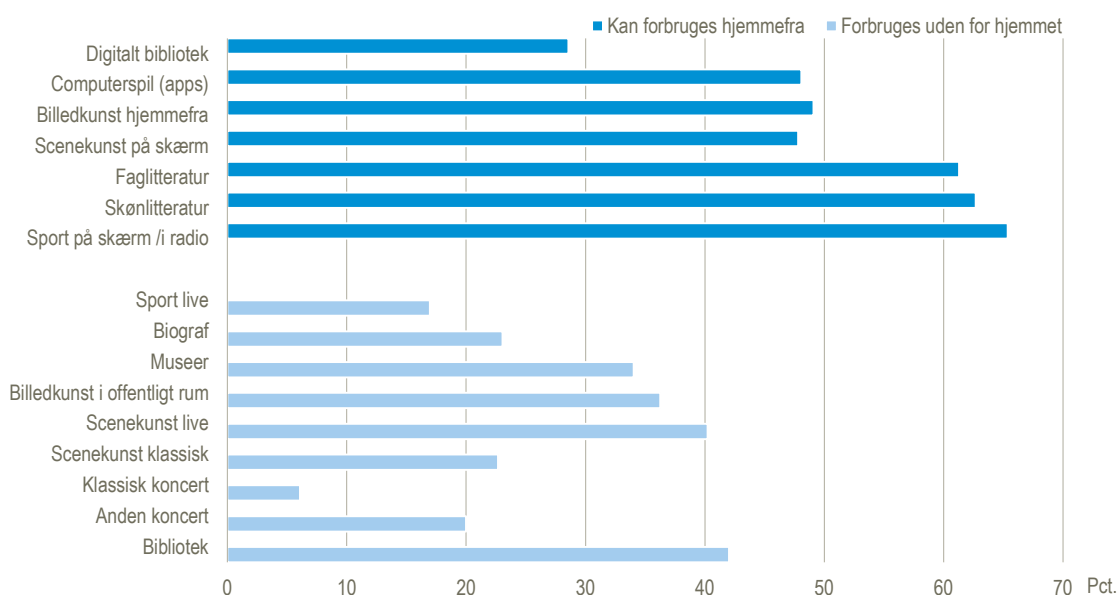
Mange typer af kulturforbrug

Alle bruger en eller anden form for kultur, men det er forskelligt, hvilke kulturaktiviteter, der foretrækkes. Kulturforbrug omfatter et væld af forskellige aktiviteter, hvoraf nogle forbruges ofte, fx at se film, sport eller nyheder på tv og andre mindre ofte, fx at gå i teater eller til koncert. Kulturforbruget kan enten være gratis eller kræve betaling, og det kan ske hjemme fra sofaen (bruge digitalt bibliotek) eller uden for hjemmet (besøge et fysisk bibliotek).

Figur 1 viser andelen af befolkningen fra 16 år og op, som har anvendt i alt seksten forskellige kulturtilbud i løbet af en tre måneders periode i 2018-2019. Data stammer fra Kulturvaneundersøgelsen, hvortil Danmarks Statistik siden 2018 har indsamlet data om befolkningens kulturaktiviteter, se nærmere i boks 1.

Overordnet er der flest, som bruger kultur, der kan forbruges hjemmefra. I toppen er at høre eller se sport, som er det mest udbredte kulturforbrug blandt de inkluderede kulturtilbud. Læsning af skøn- eller faglitteratur er næsten lige så udbredt, mens at bruge biblioteket digitalt er mindst udbredt blandt de aktiviteter, der primært foregår hjemme. Det mest udbredte kulturforbrug, som foregår uden for hjemmet, er besøg på et fysisk bibliotek, men der er også mange, som har set scenekunst live, har opsøgt billedkunst i offentligt rum eller været på museum. Den mindst udbredte aktivitet er klassiske koncerter. Se bilag 1 for nærmere definition af de forskellige typer af kulturtilbud.

Figur 1 Andelen af 16+ årige, der har brugt udvalgte typer af kulturtilbud i en tre-måneders periode. 2018-2019

Anm.: Scenekunst klassisk dækker forbrug af klassisk scenekunst som primært forbruges uden for hjemmet.

Kilde: Kulturvaneundersøgelsen.

I denne analyse undersøges det, om der ud fra de data, som er indsamlet til Kulturvaneundersøgelsen, kan identificeres grupper i befolkningen (16 år og op), der hver for sig har en ensartet sammensætning af kulturforbrug: Er dem, der går i teateret, de samme, som går til klassisk koncert? Og er dem, der ser sport, de samme, som går i biografen? Efterfølgende sammenlignes personerne i grupperne ud fra en række baggrundskriterier, bl.a. køn og uddannelse, men disse karakteristika indgår *ikke* i inddelingen af grupperne.

Brug/ikke-brug af de seksten kulturområder nævnt i figur 1 er input i en såkaldt latent klasseanalyse. Metoden peger på, hvor der empirisk ser ud til at være befolkningsgrupper med fællestræk i kulturforbrugsmønstret. Metoden giver hvert individ en sandsynlighed for at tilhøre hver gruppe, og individet bliver tildelt den gruppe, de har størst sandsynlighed for at tilhøre. Men det udelukker ikke, at nogle kan have ligheder i deres kulturaner på tværs af grupperne.

Antallet af grupper kan delvist afgøres ud fra statistiske mål knyttet til metoden, men i dette tilfælde er det ikke oplagt, hvor mange grupper, der bør være. Vi har valgt at udpege fem grupper, blandt andet fordi det tolkningsmæssigt giver mening. Hvis andre typer af kulturforbrug var blevet inkluderet eller hvis antallet af grupper havde været et andet, kunne inddelingen have været anderledes. Analysen giver altså ét bud på typer af kulturforbrugere defineret ud fra data fra Kulturvaneundersøgelsen.

Læs mere om metoden i boks 1.

Boks 1. Kulturvaneundersøgelsen og anvendt metode i analysen

Kulturvaneundersøgelsen belyser befolkningens kulturvaner og dækker mange kulturaktiviteter. Kultur defineres i undersøgelsen i bred forstand og dækker kultur- og medievaner herunder fx koncerter, scenekunst, biograf, litteratur, nyheder, serier, film, motion, computerspil og fritidsaktiviteter. Danmarks Statistik står for gennemførelsen af undersøgelsen i 2018-2021, mens tidligere undersøgelser er gennemført af Kulturministeriet. Kulturvaneundersøgelsen er en stikprøvebaseret interviewundersøgelse, som dækker befolkningen på 16 år og op med bopæl i Danmark. Selve kulturforbruget kan foregå både i Danmark og i udlandet, fx i forbindelse med rejser. Læs mere på Danmarks Statistiks [emneside om voksnes kulturvaner](#).

Denne analyse anvender data fra otte kvartaler i 2018-2019 og inkluderer dermed i alt ca. 24.000 besvarelser fra et repræsentativt udsnit af befolkningen fra 16 år og op.

I analysen er seksten forskellige typer af kulturforbrug fra undersøgelsen inkluderet, jf. figur 1. Der er udeladt en række kulturemner, som stort set alle forbruger, som fx at se film og serier, se nyheder og høre musik, da formålet er at identificere befolkningsgrupper, der adskiller sig fra hinanden ved deres kulturforbrug. Fritidsaktiviteter som at dyrke motion og gå på aftenskole er også udeladt, da disse aktiviteter mere bærer præg af, at der udøves en aktivitet, mens de inkluderede aktiviteter forbruges.

For at holde analysen rimelig enkel er forbrug af kultur ikke defineret i forhold til intensitet, men kun som brug/ikke brug. Fx er personer, der går i teateret en gang i kvartalet og personer, der går i teateret en gang om ugen, begge kategoriseret som teatergængere.

Respondenterne er blevet inddelt i fem grupper ud fra deres svar på, hvorvidt de i de seneste tre måneder har brugt de 16 forskellige typer af kultur. Gruppernes karakteristika (i form af kulturforbrug) er *ikke* bestemt på forhånd, men i stedet bestemt af data, dvs. af respondenternes svar. Metoden der er anvendt er en *latent klasseanalyse*, hvor man antager, at populationen består af et antal underliggende uobserverede grupper - altså at der er nogle faktorer, vi ikke kan måle, som afgør individers kulturforbrug. Metoden finder så den gruppeinddeling, der beskriver data bedst. Metoden giver her en *tilnærmelse* til en kompleks underliggende fordeling af latente faktorer snarere end den *afdækker* essentielt forskellige grupper.

Gruppernes profiler konstrueres ved maximum likelihood estimation, hvorefter hvert individs sandsynlighed for at tilhøre de forskellige grupper kan estimeres, og individer kan tildeles den gruppe, der matcher bedst. Hver gruppe har en bestemt profil i de observerede variable, men individer i gruppen kan altså godt afvige fra denne profil.

Det er ikke entydigt, hvor mange grupper, respondenterne bør inddeles i. Antallet af grupper kan vælges ud fra forskellige modelkriterier og/eller ud fra ønsket om et bestemt antal grupper. Vi har testet modeller med 1-8 grupper og valgt en model med 5 grupper, da vi mener, at den har et acceptabelt lavt bayesiansk informationskriterium (BIC) og samtidig er den mest fortolkelige.

Efter opdelingen af respondenterne i grupperne, er de efterfølgende opregnet til hele befolkningen fra 16 år og op via vægte baseret på stikprøvedesignet. Til sidst i analysen beskrives personerne i de fem grupper ved hjælp af en række karakteristika som fx uddannelse, køn og alder.

Den latente klasseanalyse er udført ved hjælp R-pakken flexmix (Grun & Leisch 2007).

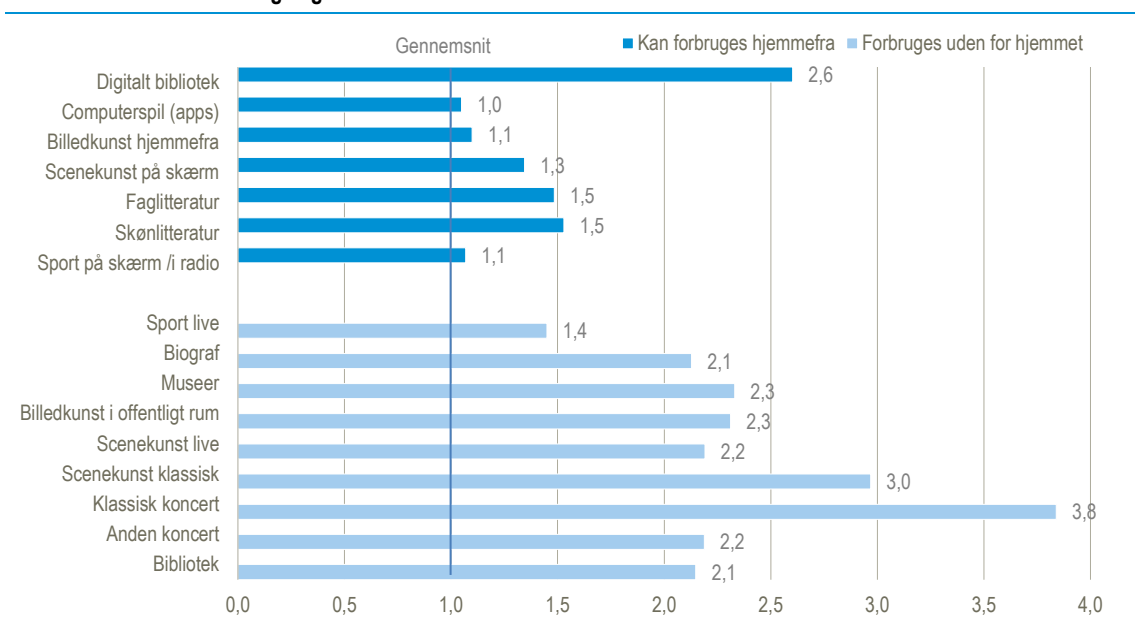
De fem grupper af kulturforbrugere

De fem typer af kulturforbrugere beskrives i det følgende ud fra en sammenligning af kulturforbruget for gennemsnittet af befolkningen, jf. figur 1 ovenfor. Sammenligningen foretages ved at se på forholdet mellem andelen i den pågældende gruppe, der bruger et kulturtilbud, og andelen i befolkningen i alt. En værdi større end 1 betyder, at gruppen i højere grad end befolkningen som helhed bruger et kulturtilbud, mens en værdi under 1 angiver, at gruppen i mindre grad end befolkningen som helhed forbruger kulturtilbuddet. De faktiske andele af personerne i gruppen, som anvender de forskellige typer af kulturtilbud, fremgår af tabellen i bilag 1.

Bredt kulturforbrug

Den første gruppe er først og fremmest karakteriseret ved, at de i højere grad forbruger alle typer af kultur mere end befolkningen generelt, og gruppen benævnes derfor *Bredt kulturforbrug*. De skiller sig især ud ved, at en relativt høj andel går til klassiske koncerter og ser klassisk scenekunst (skuespil, opera, ballet mv.) med andele, der er mindst tre gange så store som i befolkningen generelt. Der er også stor interesse for det digitale bibliotek, museer, billedkunst i offentligt rum og biograf. At spille computerspil, at se/høre sport eller se på billedkunst hjemmefra er kun på et lidt højere niveau end i befolkningen generelt. Overordnet ligger gruppen særligt højt på kulturtilbud, som forbruges uden for hjemmet.

Figur 2 Forholdet mellem andelen af brugere af udvalgte kulturtyper mellem gruppen *Bredt kulturforbrug* og befolkningen generelt. 2018-2019

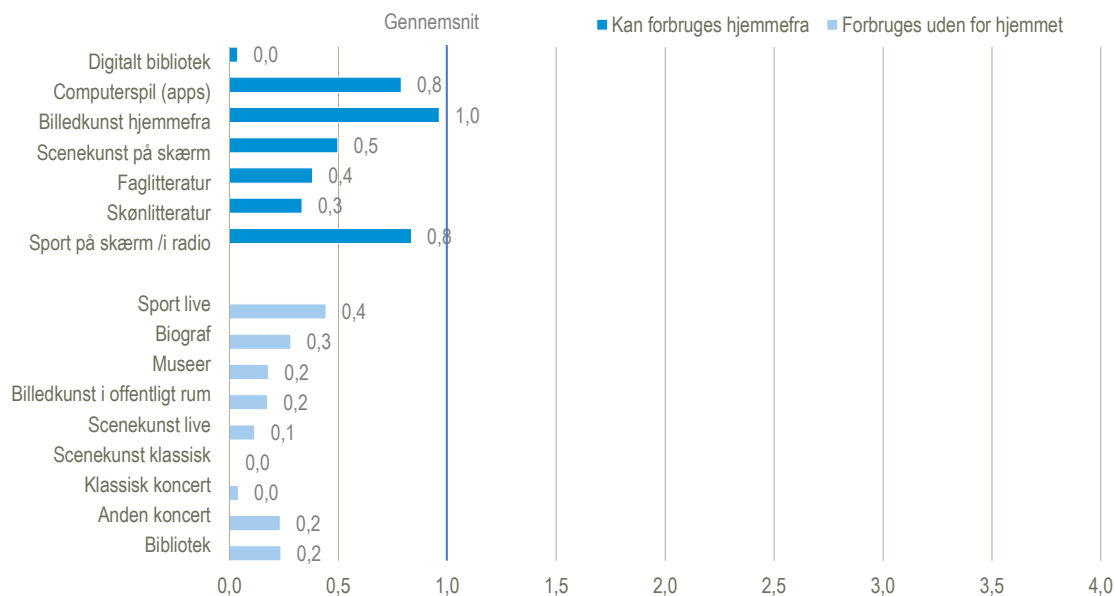

Anm.: En værdi større end 1 betyder, at gruppen i højere grad er bruger af et kulturtilbud, mens en værdi under 1 angiver, at gruppen i mindre grad forbruger kulturtilbuddet.

Lavt kulturforbrug

Den enkleste måde at beskrive den næste gruppe på er, at de er modsætningen til gruppen med *Bredt kulturforbrug*, da de bruger alle typer af kultur mindre end befolkningen generelt, og det gælder i særdeleshed kulturforbrug, som foregår uden for hjemmet. Således er der meget få, som fx går i teatret for at se scenekunst eller går til koncerter. Der hvor gruppen ligner gennemsnittet mest er inden for billedkunst hjemmefra, sport på skærm/i radio og computerspil.

Figur 3 Forholdet mellem andelen af brugere af udvalgte kulturtyper mellem *Lavt kulturforbrug* og befolkningen generelt. 2018-2019

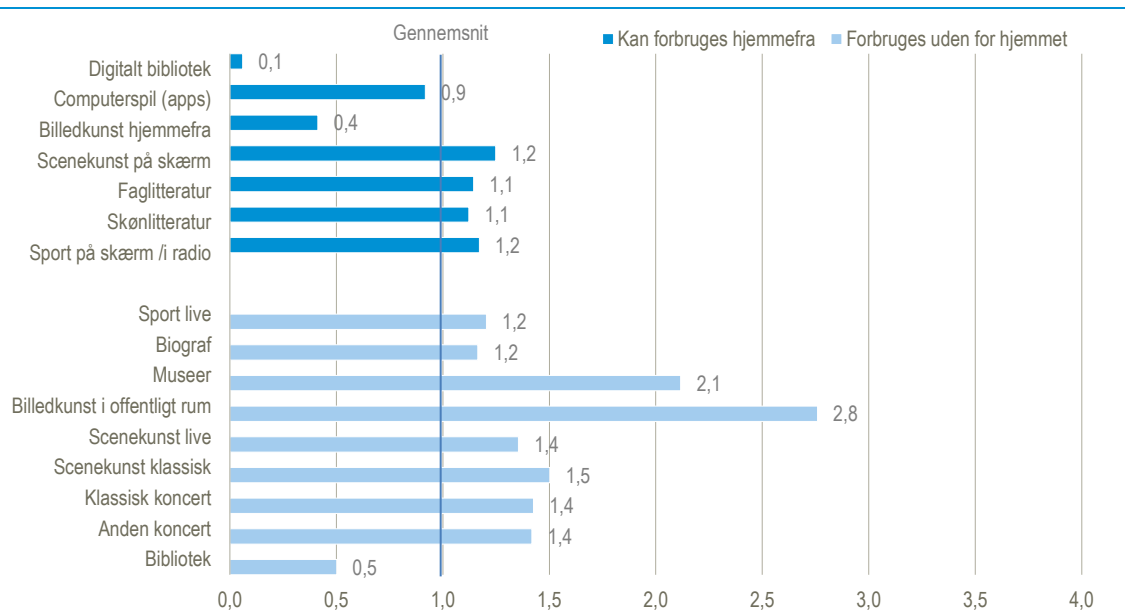
Anm.: En værdi større end 1 betyder, at gruppen i højere grad er bruger af et kulturtilbud, mens en værdi under 1 angiver, at gruppen i mindre grad forbruger kulturtilbuddet.

Museer og billedkunst

Den tredje gruppe afviger markant fra befolkningen generelt ved, at mere end dobbelt så mange har besøgt et museum eller opsøgt billedkunst i det offentlige rum. Bortset fra besøg på biblioteket, er der også flere i gruppen end i befolkningen generelt, der har brugt de øvrige typer af kulturforbrug, som primært foregår uden for hjemmet. Overrepræsentationen er dog mere begrænset end for museer og billedkunst. For de typer af kulturforbrug, som primært foregår hjemme, er forbruget en smule højere end for befolkningen generelt, på nær for det digitale bibliotek og billedkunst hjemmefra, som er sjældent i denne gruppe, og for computerspil, som er en smule mindre udbredt i denne gruppe end befolkningen generelt.

Gruppen benævnes *Museer og billedkunst*, da gruppen som nævnt særligt skiller sig ud ved et højt forbrug af disse to typer af kultur.

Figur 4 Forholdet mellem andelen af brugere af udvalgte kulturtyper mellem Museer og billedkunst og befolkningen generelt. 2018-2019

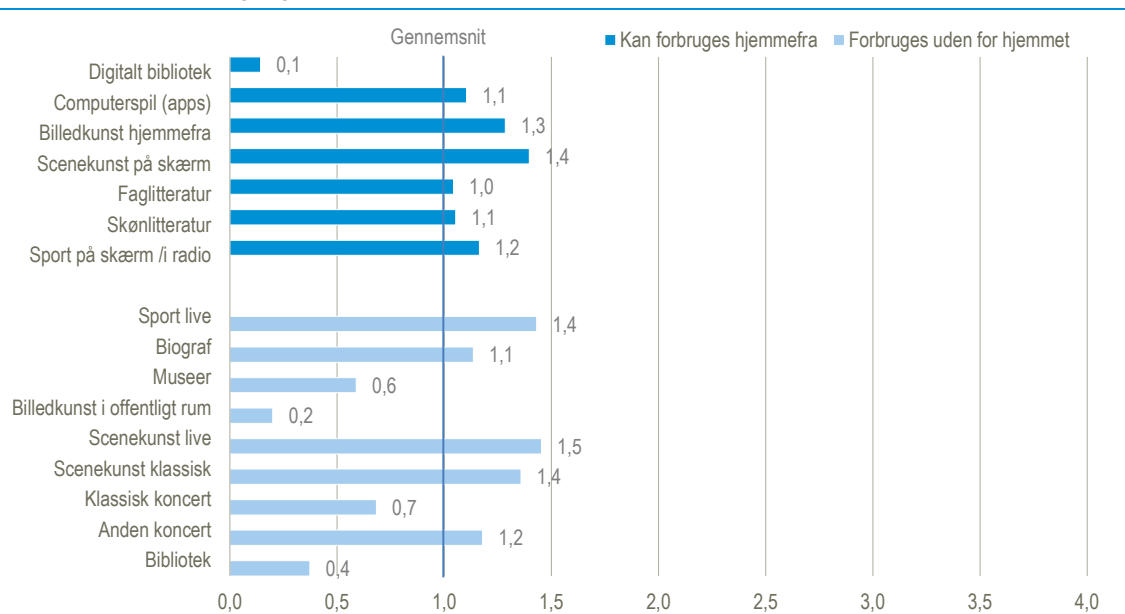
Anm.: En værdi større end 1 betyder, at gruppen i højere grad er bruger af et kulturtilbud, mens en værdi under 1 angiver, at gruppen i mindre grad forbruger kulturtilbuddet.

Scenekunst og livesport

Hvor den forrige gruppe skiller sig ud ved en stor interesse for at gå på museer og se billedkunst, skiller den fjerde gruppe sig ud ved en stor interesse for scenekunst og livesport. Scenekunst er i denne analyse defineret bredt og omfatter både klassisk teater, standup, revy mv.

Andelene, der har set scenekunst live og klassisk scenekunst inden for en tre måneders periode, er ikke lige så store som i gruppen *Bredt kulturforbrug*, men stadig højere end andelen i befolkningen generelt. Til forskel fra *Bredt kulturforbrug* er det dog næsten kun scenekunst og live sport, der interesserer gruppen mere end gennemsnittet, og gruppen benævnes derfor *Scenekunst og livesport*.

Figur 5 Forholdet mellem andelen af brugere af udvalgte kulturtyper mellem Scenekunst og livesport og befolkningen generelt. 2018-2019

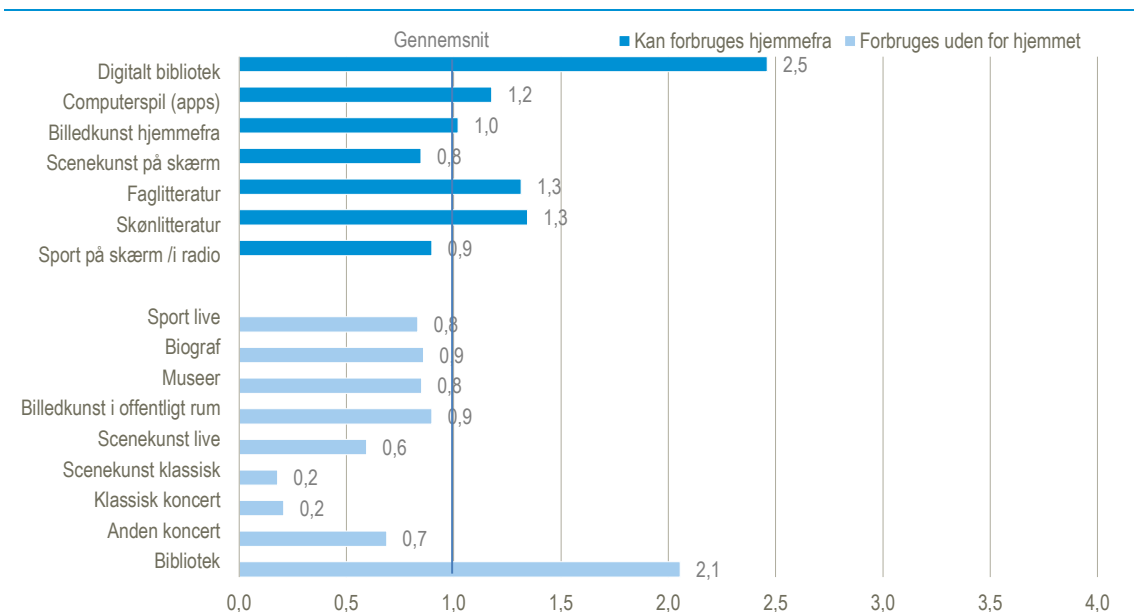

Anm.: En værdi større end 1 betyder, at gruppen i højere grad er bruger af et kulturtilbud, mens en værdi under 1 angiver, at gruppen i mindre grad forbruger kulturtilbuddet.

Bibliotek

Den femte og sidste gruppe, der er identificeret i analysen, bruger biblioteker, både fysisk og digitalt, mere end dobbelt så meget som befolkningen generelt. De læser også både skøn- og faglitteratur og spiller computerspil lidt mere end befolkningen generelt, men her er forskellen mindre udtalt. Der er kun få i gruppen, der går til klassisk koncert eller ser klassisk scenekunst. Også for de andre typer af kulturforbrug, som foregår uden for hjemmet, er andelen lavere end for befolkningen generelt, for nogle typer kulturforbrug dog tæt på befolkningens niveau. Gruppen benævnes derfor *Bibliotek*.

Figur 6 Forholdet mellem andelen af brugere af udvalgte kulturtyper mellem *Bibliotek* og befolkningen generelt. 2018-2019

Anm.: En værdi større end 1 betyder, at gruppen i højere grad er bruger af et kulturtilbud, mens en værdi under 1 angiver, at gruppen i mindre grad forbruger kulturtilbuddet.

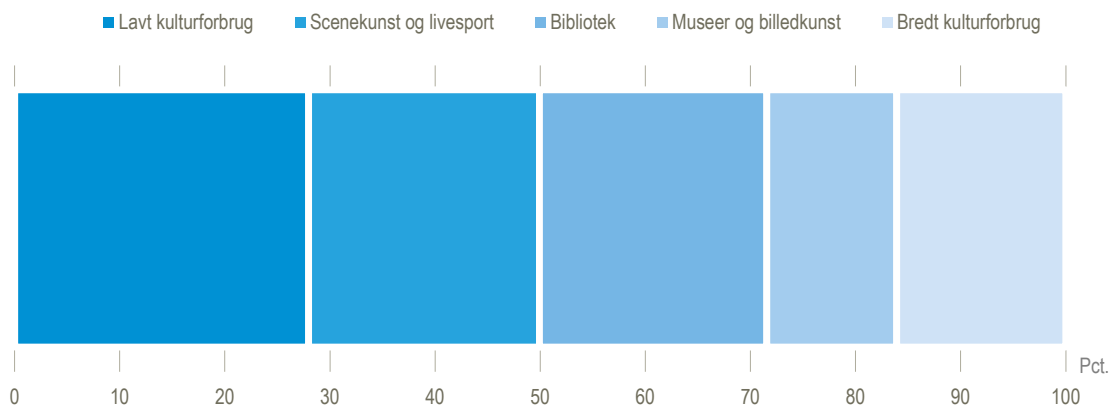
Hvem er i de forskellige grupper?

Befolkningen er ikke ligeligt fordelt i de fem grupper. Der er flest i gruppen med et lavt kulturforbrug, nemlig 28 pct., men der er næsten lige så mange i grupperne *Scenekunst og livesport* og *Bibliotek*, nemlig 22 pct.

I alt 16 pct. af befolkningen er placeret i gruppen, der har et bredt kulturforbrug, mens der er 12 pct. i *Museer og billedkunst*.

Gruppernes størrelse er illustreret i figur 7 ved hjælp af bredden på de enkelte søjler. Bredden på søjlerne går igen i de efterfølgende figurer, der yderligere illustrerer, hvordan grupperne er fordelt på en række karakteristika som uddannelsesniveau, alder og køn.

Figur 7 Befolkningen fordelt på de fem grupper. 2018-2019

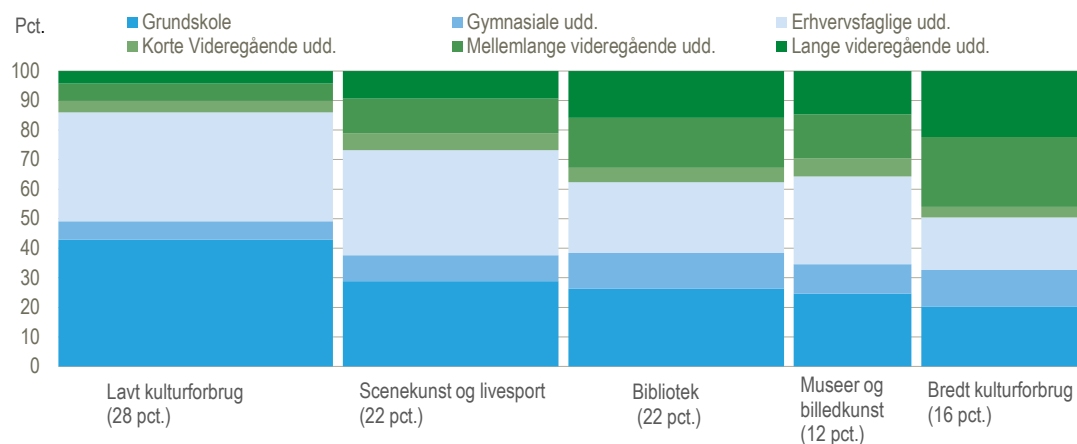
Anm.: Grupperne er sorteret efter andelen af personer med grundskoleuddannelse som uddannelsesniveau, jf. figur 8

Højtuddannede er storforbrugere af kultur

Figur 8 illustrerer uddannelsesniveauet i de fem grupper af kulturforbrugere. Mens søjlernes bredde, som beskrevet ovenfor, afspejler gruppens størrelse, viser fordelingen på farver andelen af personer med et givent uddannelsesniveau inden for hver gruppe. Det samlede areal af en farve i hele figuren illustrerer dermed den totale andel af personer med et givent uddannelsesniveau.

Det fremgår af figuren, at i gruppen *Lavt kulturforbrug* har 43 pct. grundskole som højest fuldførte uddannelse og 37 pct. har en erhvervsuddannelse som højest fuldførte uddannelse, mens kun 4 pct. har en lang videregående uddannelse. I modsætning hertil har 22 pct. i gruppen *Bredt kulturforbrug* en lang videregående uddannelse, hvilket er den højeste andel blandt grupperne, mens kun 20 pct. i denne gruppe har en grundskoleuddannelse som højest fuldførte uddannelse.

Figur 8 Uddannelsesniveauet blandt de fem grupper. 2018-2019

Anm. 1: Grundskole indeholder også uoplyste, som udgør mellem et og to pct. af befolkningen.

Anm. 2: Lange videregående uddannelser indeholder bachelor-, lange videregående og ph.d./forskeruddannelser.

Størst kulturforbrug i byerne

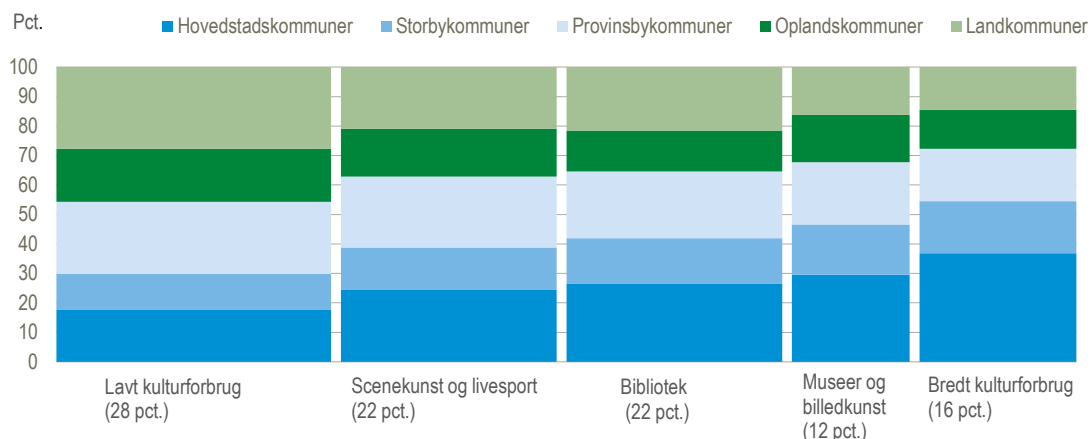
Figur 9 viser fordelingen på fem forskellige grupper af kommuner¹. Personer fra hovedstadskommunerne, hvor der generelt er et bredt udbud af kulturtilbud, er overrepræsenterede i gruppen med bredt kulturforbrug, mens de er underrepræsenterede i gruppen med lavt kulturforbrug. Til gengæld er andelen af personer fra landkommunerne, hvor der generelt er et lavere kulturudbud, højere i gruppen med lavt kulturforbrug. Forskellene i kulturforbruget mellem by og land er delvist drevet af forskellene i befolkningssammensætningen. Fx er personer med en lang videregående uddannelse overrepræsenterede i byerne, mens personer med grundskole som højest fuldførte

¹ Læs om definitionen på kommunegrupperne på [Danmarks Statistiks hjemmeside](#).

uddannelse er overrepræsenterede på landet. De forskelle, der ses i den geografiske fordeling, er derfor delvist et udtryk for uddannelsesforskelle mellem by og land.

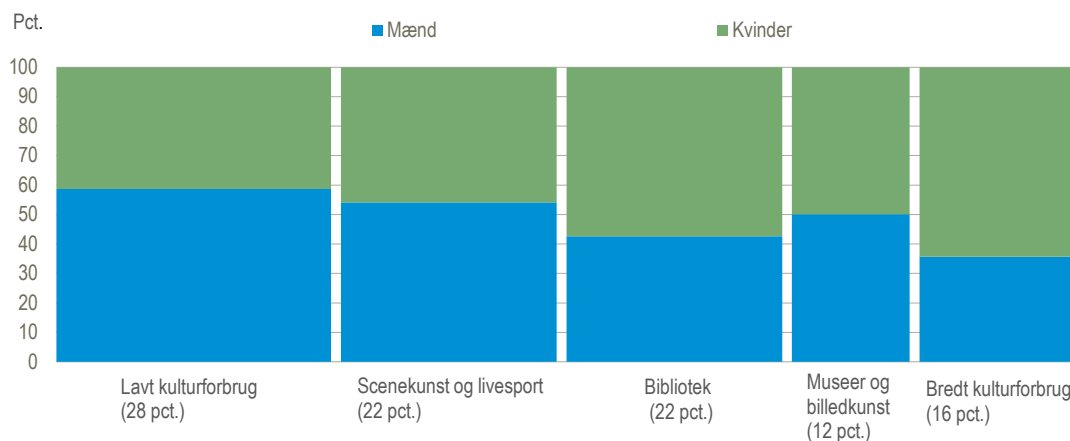
Figur 9 De fem grupper fordelt på kommune-grupper. 2018-2019

Mænd i Lavt kulturforbrug – kvinder i Bredt kulturforbrug

Figur 10 illustrerer kønsfordelingen, der er mest skæv i gruppen *Bredt kulturforbrug*. Her er 64 pct. af personerne kvinder. Der er også en overvægt af kvinder i gruppen *Bibliotek*. I den modsatte ende er gruppen med et lavt kulturforbrug, hvor 59 pct. af personerne er mænd og gruppen *Scenekunst og livesport*, hvor 54 pct. er mænd.

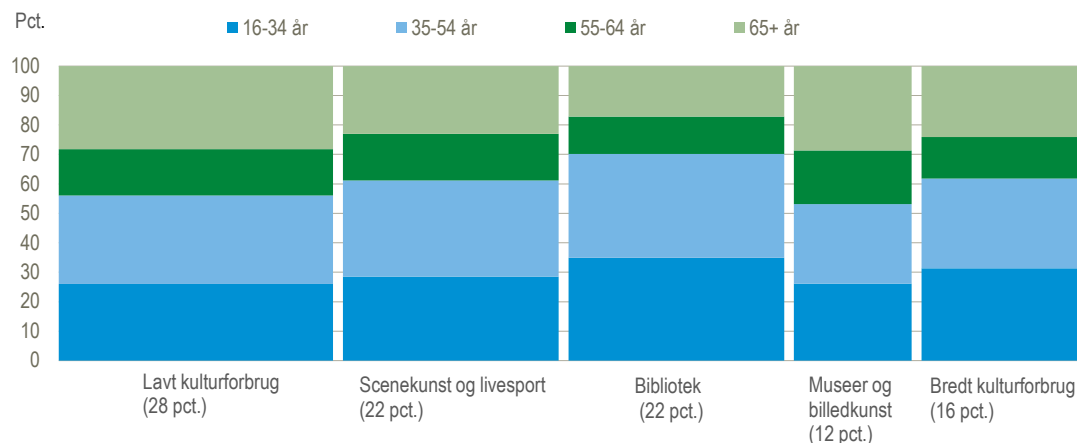
Figur 10 Kønsfordelingen i de fem grupper. 2018-2019

Unge bruger populærkultur, de ældre går i teateret

Set i forhold til aldersfordelingerne skiller *Museer og billedkunst* og *Lavt kulturforbrug* sig ud med en overrepræsentation af personer over 65 år. De unge (under 34 år) er overrepræsenterede i *Bibliotek* og *Bredt kulturforbrug*.

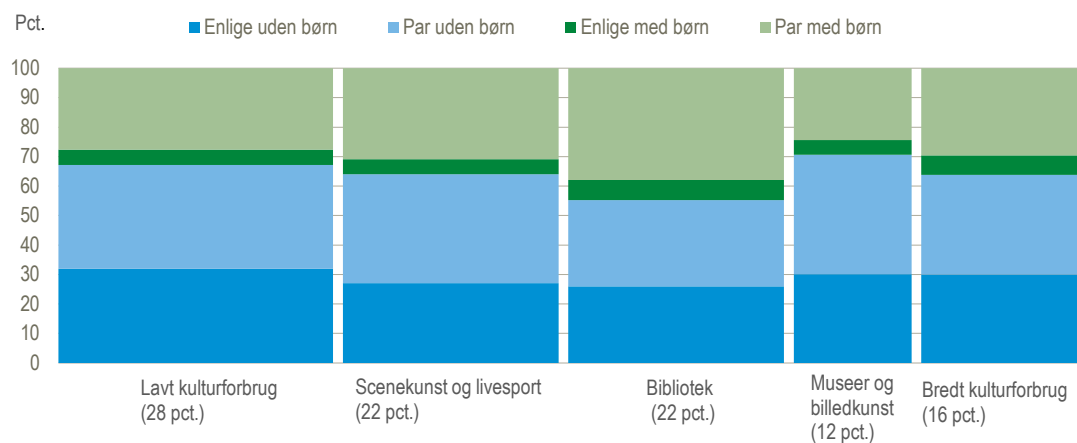
Figur 11 Aldersfordelingen i de fem grupper. 2018-2019

Par uden børn overrepræsenterede i gruppen *Museer og Billedkunst*

I figur 12 er befolkningen over 16 år opdelt efter familietype, hvor de to grønne farver viser familier med børn, mens de to blå er familier uden børn. Andelen af familier med børn er højest i *Bibliotek*, mens den laveste andel findes i *Museer og Billedkunst*, hvor familier uden børn er overrepræsenterede.

Figur 12 De fem grupper fordelt på familietype. 2018-2019

Bilag 1

Tabel B1 Andelen, der har brugt udvalgte typer af kulturtilbud i en tre-måneders periode for 16+ årige og de fem grupper. 2018-2019

Type	Kulturforbrug	Beskrivelse	Befolkningen (16 år og op)	Fem grupper af kulturforbrugere				
				Lavt kulturforbrug	Scenekunst og livesport	Bibliotek	Museer og billed- kunst	Bredt kulturfor- brug
Forbruges uden for hjemmet	Bibliotek	Besøger de fysiske biblioteker	42	10	16	86	21	90
Forbruges uden for hjemmet	Scenekunst live	Går til live forestillinger, fx i teatret, operaen eller i det offentlige rum	40	5	58	24	55	88
Forbruges uden for hjemmet	Scenekunst klassisk	Ser teater, skuespil, musical, opera eller ballet. Aktiviteten antages at foregå primært udenfor hjemmet.	23	0	31	4	34	67
Forbruges uden for hjemmet	Billedkunst i offentligt rum	Opsøger billedkunst på galleri, museum, kunstudstilling eller i det offentlige rum	36	6	7	33	100	84
Forbruges uden for hjemmet	Museer	Går på museum	34	6	20	29	72	79
Forbruges uden for hjemmet	Biograf	Går i biografen	23	6	26	20	27	49
Forbruges uden for hjemmet	Klassisk koncert	Går til klassisk koncert	6	0	4	1	9	23
Forbruges uden for hjemmet	Anden koncert	Går til rytmisk koncert	20	5	24	14	28	44
Forbruges uden for hjemmet	Sport live	Ser sport live	17	8	24	14	20	25
Kan forbruges hjemmefra	Digitalt bibliotek	Bruger bibliotekernes digitale tjenester	29	1	4	70	2	74
Kan forbruges hjemmefra	Scenekunst på skærm	Ser scenekunst på tv, internet, DVD, mv.	48	24	67	41	60	64
Kan forbruges hjemmefra	Billedkunst hjemmefra	Opsøger billedkunst på tv, internet i bøger eller magasiner mv.	49	47	63	50	20	54
Kan forbruges hjemmefra	Sport på skærm /i radio	Ser eller lytter til sport på tv, internet, radio mv.	65	55	76	59	77	70
Kan forbruges hjemmefra	Skønlitteratur	Læser eller lytter til skønlitteratur	63	21	66	84	70	96
Kan forbruges hjemmefra	Faglitteratur	Læser eller lytter til faglitteratur	61	23	64	81	70	91
Kan forbruges hjemmefra	Computerspil (apps)	Spiller spil på computer, tablet eller smartphone	48	38	53	57	44	50

Kilde: Kulturvaneundersøgelsen.